

1984 skolemateriell

1984

FORARBEID

OPPGAVE 1: 2 + 2=5

Refleksjonsoppgave.

Les manusutdrag 1

- Hva er et oligarki?
- Hvordan opplever du O'Brien? Er han overbevisende? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvorfor er fortiden en trussel for O'Brien og Partiet?
- I følge O'Brien kan man kontrollere fortiden ved å kontrollere minner, er det mulig?

OPPGAVE 2 – NYSNAKK

Skriveoppgave.

Les manusutdrag 2

Hvordan ser og høres Nysnakk ut? Prøv å oversett disse setningene til Nysnakk:

Eksempel: Jeg føler på meg at dette blir en grusomt vond dag! = Det kan bli en ugod dag.

- Her kan du føle deg helt fri til å være deg selv!
- Det er ingenting å hisse seg opp for!
- Slutt å kveruler så voldsomt!
- Du ser vakker ut i den nye festdrakten din!
- Du er rett og slett unik, jeg elsker deg!
- Dette provoserer meg!

> ETTERARBEID

OPPGAVE 3 – ORWELLSKE NEOLOGISMER

Skriveoppgave.

George Orwell skapte neologismer, nyord, som brukes i 1984.

Forklar hva disse nyordene/uttrykkene betyr:

- Tankepoliti.
- Tankeforbrytelse.
- Rom 101.
- Storebror.
- Dobbeltenk.
- Nysnakk.

OPPGAVE 4 – 1984 I DAGENS SAMFUNN

Refleksjonsoppgave.

En autoritær storebror i samfunnet vårt i dag, som ser alt og alle - hva kan være positivt og negativt med det?

Burde det vært mer eller mindre overvåkning i dag, hvorfor/hvorfor ikke:

- i sosiale medier.
- i samfunnet.
- på landegrensene.
- på skolen.
- i klasserommet.

I 1984 beskrives oligarki som styreform.

- Hva er et oligarki og hva er det motsatte av oligarki?
- Finnes det oligarki i verden i dag?
- Er oligarki utelukkende et være farlig styresett, eller kan den ha noe positivt ved seg også? I så fall hva da?

OPPGAVE 5 – TORTUR PÅ SCENEN

Refleksjonsoppgave.

I siste del av forestillingen ser vi Winston Smith i en voldsom tortur-scene.

I dagens samfunn kan vi ofte se voldelige filmer og TV-serier.

- Opplevde du at vold på teaterscenen var annerledes enn fra film og TV? Hvordan da?
- Var fremstillingen realistisk?
- Var det viktig at forestillingen viste torturen så tydelig? Hvorfor/hvorfor ikke?

Replikken «Vi er de døde» blir sagt flere steder i forestillingen.

Hvem i stykket sier det? Hvorfor sier de det? Hva tror du de mener de med dette utsagnet?

OPPGAVE 6 – TEATERANMELDELSE

Skriveoppgave.

Skriv teateranmeldelse av forestillingen.

Legg vekt på hva du synes fungerte og/eller ikke fungerte og begrunn hvorfor du mener det.

Beskriv i anmeldelsen din hvordan du opplevde bruk av:

Teaterrommet og publikums nærhet til scenen.

lyd og musikk.

lys.

Video.

Skuespillerprestasjoner.

Scenografi.

Symbolikk. (*Den syngende dama i vinduet, barnet, video osv*)

Torturscenen. Hvordan opplevde du den? Var den nødvendig? Begrunn svaret ditt.

> MANUSUTDRAG 1

O'Brien   Jeg forsøker å hjelpe deg, Winston. Å se sannheten.

Winston   Men det er ikke sannheten, sannheten er...

O'Brien   Eksisterer fortiden? Winston. Eksisterer virkelig fortiden? Finnes det et sted i verden hvor fortiden utspiller seg?

Winston   Antikvariatet. Det eneste stedet i verden hvor fortiden fortsatt eksisterer.

Torturistene fjerner en tann

O'Brien   Husker du at du skrev i dagboken "jeg forstår hvordan, jeg forstår ikke hvorfor."? Jeg skal gi deg svar på spørsmålet. Partiet søker makt helt og holdent for sin egen del. Vi er ikke interessert i andres velferd; vi er kun interessert i makt. Ikke rikdom og luksus eller langt liv eller lykke; kun makt, ren makt. Vi skiller oss fra alle andre oligarkier i historien ved at vi vet hva vi gjør. Alle de andre, til og med de som lignet på oss, var feige og hyklerske. Nazistene og Kommunistene kom veldig nære oss i sine metoder, men de hadde aldri mot nok til å vedkjenne sine motiver. De lot som, kanskje de til og med trodde, at de hadde grepet makten imot sin vilje, og bare for en begrenset periode, og at rett rundt hjørnet lå et paradys der mennesker kunne leve i frihet og rettferdighet. Vi er ikke sånn. Vi vet at man ikke griper makten med en intensjon om å gi avkall på den. Makt er ikke et middel; den er et mål. Man etablerer ikke et diktatur for å trygge en revolusjon; man gjør revolusjon for å etablere dikret. Hensikten med forfølgelse er forfølgelse. Hensikten med tortur er tortur. Hensikten med makt er makt. Begynner du å forstå meg? Hvor eksisterer fortiden?

Winston I arkiv. Nedskrevet.

O'Brien Og ellers?

Winston I hodet. I menneskers minne.

O'Brien I arkiv og i menneskers minne. Bra. Vi, Partiet, kontrollerer alle arkiv og vi kontrollerer alle minner. Dermed kontrollerer vi fortiden, eller?

Winston Men dere kan ikke hindre folk i å huske! Dere kan ikke kontrollere minnet! Dere har ikke kontrollert mitt!

O'Brien Nei, Winston. Du har ikke kontrollert ditt. Det er derfor du er her.

En torturist tar taljen ned

De andre preparerer hengen

Du mener at virkeligheten er objektiv, ekstern. At virkeligheten eksisterer, at den er en entitet i seg selv. Du tror at dersom du ser det, så må alle andre se det samme som deg. Men du tar feil. Virkeligheten eksisterer kun i sinnet, ikke noe annet sted. Ikke i individets sinn – som er feilbarlig og til slutt vil dø – men i sinnet til Partiet, som er presist, kollektivt og udødelig.

Makt er makt over mennesker, Winston, over kroppen, selvfølgelig, men viktigst, over sinnet.

Virkeligheten er inne i skallen. Husker du at du skrev: "Frihet er friheten til å si at to pluss to er fire"?

Winston Ja.

O'Brien   Hvor mange fingre, Winston?

Winston   Fire.

O'Brien   Og hvis Partiet sier at dette ikke er fire – men fem. Hvor mange da?

Winston   Fire.

Elektrosjokk.

O'Brien   Hvor mange fingre, Winston?

Winston   Fire.

Elektrosjokk.

O'Brien   Hvor mange fingre, Winston?

Winston   Fire! Fire! Hva vil du jeg skal si? Fire!

Elektrosjokk.

O'Brien   Du er redd for at noe skal knekke. Særlig redd er du for at det blir ryggraden. Du har et spesifikt livlig bilde av at ryggraden knuses og lekker spinalvæske. Det er det du tenker. Eller? Jeg bruker litt tid på deg, Winston, fordi du

er verdt tid. Hvor mange fingre, Winston?

Winston

Fem! Fem! Fem!

MANUSUTDRAG 2

Syme

Du verdsetter egentlig ikke Nysnakk, du Winston. Ikke sant? Ikke egentlig. Man trenger ikke å være ekspert for å vite at Nysnakk er det eneste språket i verden der vokabularet forminskes år for år. Det er en vakker øvelse; destruksjonen av ord. Det store svinnet ligger selvfølgelig i bruk av adjektiver og verb, men det er hundrevis av substantiv som man også kan kvitte seg med. Og det er ikke bare synonymer, det er antonymene og. Jeg mener, hvilken berettigelse finnes det for et ord som simpelthen er det motsatte av et annet ord? Ordet inneholder sin motsats i seg selv. Ta for eksempel ordet "god". Hvis man har ordet "god", hva er da behovet for "ond"? "Ugod" fungerer like bra, bedre faktisk, fordi det er den direkte motsatte betydningen, hvilket det andre ikke er. Ser du ikke hvor vakkert det er, Winston? Skjønner du ikke at hele hensikten med nysnakk er å innskrenke tanken? Det var jo selvfølgelig Storebror sin ide, opprinnelig. Tilslutt kommer vi til å bokstavelig talt umuliggjøre tankeforbrytelse, fordi det ikke vil finnes ord å uttrykke det med. Når det er sagt, finnes det, nå, selvfølgelig, hverken årsak eller unnskyldning for å begå tankeforbrytelse. Det er et spørsmål om selvdisciplin og realitetskontroll, men til slutt vil det og være totalt unødvendig. Prosjektet vil fullføres når språket er perfektjonert. Er du klar over, Winston, at innen 2050, senest, vil det ikke eksistere ett eneste menneske som vil være i stand til å forstå en samtale slik vi fører den nå?

Winston

Men ...

Syme

Innen 2050, sannsynligvis før, vil vi ha utradert all kjennskap til gammelsnakk. Selve tankeklimaet vil være endret. Det vil ikke finnes tenkning, slik vi forstår det nå.

